

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΗ ΓΡΑΠΤΗ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΣΚΗΣΗ Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ (45΄)

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (70 μον.)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (30 μον.)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Στη Γραπτή Προειδοποιημένη Άσκηση Α΄ Τετραμήνου, η ερώτηση Β3 αφορά διδαγμένο κείμενο (8 μον.), αντί του λογοτεχνικού βιβλίου, το οποίο εξετάζεται στην αντίστοιχη Άσκηση Β΄ Τετραμήνου (βλ. «Οδηγίες για τη δόμηση Γραπτής Προειδοποιημένης Άσκησης Τετραμήνου (45΄)»).

Ι. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Φιοντόρ Ντοστογιέφσκ, *Οι αδελφοί Καραμάζοφ* (απόσπασμα)

— Ναι, αυτό είν' αλήθεια, δεν είμαι βασιλιάς. Και φανταστείτε, Πιότρ Αλεξάντροβιτς, αυτό το 'ξερα και μόνος μου. Μα το Θεό, το 'ξερα! Όμως, έτσι συμβαίνει πάντοτε. Όλο και κάτι θα πω που δε θα ταιριάζει με την περίσταση! Αιδεσιμότητα! — ξεφώνισε με κάποιο ξαφνικό πάθος;— Έχετε τώρα μπροστά σας έναν γελωτοποιό, έναν πραγματικό γελωτοποιό! Έτσι και σας συσταίνουμαι. Είναι μια παλιά μου συνήθεια, αλίμονο! Κι αν καμιά φορά λέω ξεκάρφωτες ψευτιές, αυτό το κάνω ξεπίτηδες μπορώ να πω, για να κάνω τους άλλους να γελάσουν και να γίνω έτσι ευχάριστος. Πρέπει δα να 'ναι ευχάριστος κανείς, ψέματα; Καταφτάνω που λέτε μια φορά, εδώ κι εφτά χρόνια, σε μιαν πολιτειούλα, είχα κάτι δουλίτσες εκεί και μόλις είχα φτιάξει μιαν εταιριούλα με κάτι εμποράκους. Πάμε το λοιπόν στον ισπράβνικ, είχαμε να τον παρακαλέσουμε για κάποιο ζήτημα και θα τον καλούσαμε σε γεύμα. Βγαίνει ο ισπράβνικ, ένας ψηλός, χοντρός, ανοιχτόξανθος και σκυθρωπός άνθρωπος. Για κάτι τέτοιες περιπτώσεις κάτι τέτοιοι είναι τα πιο επικίνδυνα υποκείμενα. Είναι βλέπεις το συκώτι, το συκώτι. Γυρίζω αμέσως και του λέω, (και ξέρετε, του το 'πα με τόση χάρη σα να 'μουν άνθρωπος των σαλονιών): «Κύριε ισπράβνικ, γενείτε, του λέω, ο Ναπράβνικ μας!» «Τι θέλετε να πείτε, μου λέει, με το Ναπράβνικ σας;» Το βλέπω πια απ' την πρώτη στιγμή πως δεν κόλλησε. Στάθηκε κει σοβαρός, πεισμωμένος μάλιστα: «Θέλησα, λέω, να κάνω ένα αστείο για να ευθυμήσουμε όλοι μας. Αυτός ο κύριος Ναπράβνικ είναι ένας διάσημος Ρώσος μαέστρος και μεις ακριβώς χρειαζόμαστε για την αρμονία της επιχείρησής μας έναν άνθρωπο που να 'ναι κάτι σα μαέστρος...». Θα 'λεγε κανείς πως η εξήγηση κι η σύγκριση ήταν πολύ λογική, ψέματα; «Με συγχωρείτε, μου λέει, εγώ είμαι ισπράβνικ και δε σας επιτρέπω να κάνετε καλαμπούρια με το αξίωμά μου». Μου γυρίζει την πλάτη και φεύγει. Και γω φωνάζω ξωπίσω του: «Σωστά, σωστά, είστε ισπράβνικ κι όχι Ναπράβνικ!» «Όχι, μου λέει, μια και το είπατε πάει πια, είμαι Ναπράβνικ». Και φανταστείτε. Η δουλειά μας πήγε στράφι! Κι

όλο έτσι για το τίποτα την παθαίνω, μα την αλήθεια, για το τίποτα. Πάντα έτσι θα συμβεί που θα βλάψω μόνος μου τον εαυτό μου με την ευγένειά μου! Μια φορά, πάνε πια πολλά χρόνια, λέω σ' ένα πρόσωπο που θα μπορούσες να το πεις και σημαντικό: «Η γυναίκα σας παίρνει εύκολα φωτιά». Εννοείται πως αυτό το 'πα έχοντας υπόψη την τιμή και τα ηθικά προτερήματα, όμως εκείνος μου λέει αναπάντεχα: «Πώς το ξέρετε; Την ανάψατε καμιά φορά;» Δεν βάσταξα τότε, στάσου λέω μέσα μου να φανώ ευχάριστος: «Ναι, του λέω, την άναψα». Τότε λοιπόν μου τις άναψε κι αυτός για τα καλά... Μα όλ' αυτά είναι καιρός πια που γενήκανε, τόσο που δεν ντρέπουμε και να τα δηγιέμαι. Πάντα κάπως έτσι θα βλάψω τον εαυτό μου!

— Αυτό κάνετε και τώρα, — είπε με αηδία ο Μιούσοβ.

Ο στάρετς τούς κοίταζε σιωπηλός πότε τον έναν πότε τον άλλον.

[...]

— Μην ανησυχείτε, σας παρακαλώ, — είπε ο στάρετς. Σηκώθηκε ξαφνικά πάνω στ' αδύνατα πόδια του και παίρνοντας τον Πιότρ Αλεξάντροβιτς απ' τα δυο του χέρια τον έβαλε να καθίσει ξανά στην πολυθρόνα. — Ησυχάστε, σας παρακαλώ. Σας παρακαλώ όλως ιδιαίτέρως να μείνετε φιλοξενούμενός μου. Έκανε μίαν υπόκλιση και ξανακάθισε στο ντιβανάκι του.

— Ενδοξότατε στάρετς, αποφανθείτε. Σας προσβάλλω με τη ζωηρότητά μου ή όχι; — ξεφώνισε ξαφνικά ο Φιόντορ Παύλοβιτς κι άδραξε με τα δυο του χέρια τα χερούλια της πολυθρόνας έτοιμος να πεταχτεί απάνω ανάλογα με την απάντηση.

— Σας παρακαλώ και σας —είπε ο στάρετς με τον πιο υποβλητικό τρόπο— να μην ανησυχείτε και να μη νιώθετε καμιά συστολή μπροστά μου. Μην πιέζετε τον εαυτό σας, φερθείτε σα να 'σασταν στο σπίτι σας. Και, το κυριότερο, μην ντρέπεστε τόσο πολύ τον εαυτό σας, γιατί απ' αυτό ακριβώς προέρχονται όλα. [...]

Ερώτηση:

B1.

α) Να αναφέρετε πώς αυτοσυστήνεται ο γερο-Καραμάζοφ και να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό αυτό. **(μον.6)**

β) Να εντοπίσετε την εγκιβωτισμένη αφήγηση στο πιο πάνω απόσπασμα και να σχολιάσετε τη λειτουργία της σε σχέση με τη σκιαγράφηση της μορφής του γερο-Καραμάζοφ. **(μον.6)**

II. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Νίκος Εγγονόπουλος,

ΝΕΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΠΑΝΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΦΕΝΤΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ ΣΤΙΣ 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΤΟΥ 1936

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΑΝΤΑΚΙ ΤΟΥ ΚΑΜΙΝΟ ΝΤΕ ΛΑ ΦΟΥΥΕΝΤΕ

...una acción vil y disgraciado

Η Τέχνη κι η ποίηση δεν μας βοηθούν να ζήσουμε:
η τέχνη και η ποίησης μας βοηθούνε
να πεθάνουμε

περιφρόνησις απόλυτη
αρμόζει
σ' όλους αυτούς τους θόρυβους
τις έρευνες
τα σχόλια επί σχολίων
που κάθε τόσο ξεφουρνίζουν
αργόσχολοι και ματαιόδοξοι γραφιάδες
γύρω από τις μυστηριώδικες κι αισχρές συνθήκες
της εκτελέσεως του κακορίζικου του Λόρκα
υπό των φασιστών

μα επί τέλους! πια ο καθείς γνωρίζει πως
από καιρό τώρα
—και προ παντός στα χρόνια τα δικά μας τα σακάτικα—
είθισται
να δολοφονούν
τους ποιητάς

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Γ. Γιώργος Σαραντάρης, «Δεν είμαστε ποιητές σημαίνει...»

Δεν είμαστε ποιητές σημαίνει φεύγουμε,
σημαίνει εγκαταλείπουμε τον αγώνα,
παρατάμε τη χαρά στους ανίδεους,
τις γυναίκες στα φιλιά του ανέμου
και στη σκόνη του καιρού.

Σημαίνει πως φοβόμαστε
και η ζωή μάς έγινε ξένη,
ο θάνατος βραχνάς.

Ερώτηση:

B2.

α) Να αναλύσετε πώς παρουσιάζεται η θέση των ποιητών μέσα στην κοινωνία, όπως αυτή περιγράφεται στα ποιήματα του Ν. Εγγονόπουλου και του Γ. Σαραντάρη. **(μον.6)**

β) Να εξηγήσετε πώς διαφοροποιείται το ύφος ανάμεσα στα δύο ποιήματα. **Δικαιολογήστε. (μον. 4)**

III. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Γεώργιος Βιζυηνός, *Το αμάρτημα της μητρός μου* (απόσπασμα)

Άλλην αδελφήν δεν είχομεν παρά μόνον την Αννιώ.

Ήτον η χαϊδεμμένη της μικράς ημών οικογενείας και την ηγαπώμεν όλοι. Αλλ' απ' όλους περισσότερον την ηγάπα η μήτηρ μας. Εις την τράπεζαν την εκάθιζε πάντοτε πλησίον της και από ό,τι είχομεν έδιδε το καλύτερον εις εκείνην. Και ενώ ημάς μας ενέδυε χρησιμοποιούσα τα φορέματα του μακαρίτου πατρός μας, διά την Αννιώ ηγόραζε συνήθως νέα. [...]

Εν τούτοις η ασθένεια της Αννιώς ολονέν εδεινούτο και ολονέν περισσότερον συνεκεντρούντο περί αυτήν της μητρός μας αι φροντίδες. [...]

Το παιδίον εχειροτέρευεν αδιακόπως, και η μήτηρ μας εγίνετο ολονέν αγνώριστος. Ενόμιζες, ότι ελησμόνησε πώς είχε και άλλα τέκνα. [...]

Μιαν ημέραν την επλησίασα απαρατήρητος, ενώ έκλαιε γονυπετής προ της εικόνας του Σωτήρος.

— Πάρε μου όποιο θέλεις, έλεγε, και άφησέ μου το κορίτσι. Το βλέπω πως είναι για να γένη. Ενθυμήθηκες την αμαρτίαν μου και εβάλθηκες να μου πάρης το παιδί, για να με τιμωρήσης. Ευχαριστώ σε, Κύριε!

Μετά τινας στιγμάς βαθείας σιγής, καθ' ήν τα δάκρυά της ηκούοντο στάζοντα επί των πλακών ανεστέναξεν εκ βάθους καρδιάς, εδίστασεν ολίγον, και έπειτα επρόσθεσεν·

— Σου έφερα δύο παιδιά μου στα πόδια σου... χάρισέ μου το κορίτσι!

Όταν ήκουσα τας λέξεις ταύτας, παγερά φρικίασις διέτρεξε τα νεύρα μου και ήρχισαν τα αυτία μου να βοΐζουν. Δεν ηδυνήθην ν' ακούσω περιπλέον. Καθ' ήν δε στιγμήν είδον, ότι η μήτηρ μου, καταβληθείσα υπό φοβεράς αγωνίας, έπιπτεν αδρανής επί των μαρμάρων, εγώ αντί να δράμω προς βοήθειάν της, επωφελήθην την ευκαιρίαν να φύγω εκ της εκκλησίας, τρέχων ως έξαλλος και εκβάλλων κραυγάς, ως εάν ηπέιλει να με συλλάβη ορατός αυτός ο Θάνατος. [...]

Ήρχισα λοιπόν να συνέρχωμαι ολίγον κατ' ολίγοντ, και ήρχισα να συλλογίζωμαι.

Ανεκάλεσα εις την μνήμην μου όλας τας προς την μητέρα τρυφερότητας και θωπείας μου. Προσεπάθησα να ενθυμηθώ μήπως της έπταισά ποτέ, μήπως την αδίκησα, αλλά δεν ηδυνήθην. Απεναντίας εύρισκον, ότι αφ' ότου εγεννήθη αυτή η αδελφή μας, εγώ, όχι μόνον δεν ηγαπήθην, όπως θα το επεθύμουν, αλλά τούτ' αυτό παρηγκωνιζόμενη ολονέν περισσότερον. Ενθυμήθην τότε, και μοι εφάνη ότι εννόησα, διατί ο πατήρ μου εσυνήθιζε να με ονομάζη «το αδικημένο του». Και με επήρε το παράπονον και ήρχισα να κλαίω. Ω! είπον, η μητέρα μου δεν με αγαπά και δεν με θέλει! Ποτέ, ποτέ πλέον δεν πηγαίνω εις την εκκλησίαν! Και διηυθύνθην προς την οικίαν μας, περίλυπος και απηλπισμένος.

Ερώτηση:

B3.

α) Να εξηγήσετε πώς διαγράφεται η σχέση του αφηγητή με τη μητέρα του, λαμβάνοντας υπόψη το «αμάρτημά» της και τις συνέπειες που είχε αυτό στον ψυχικό της κόσμο. **(μον.4)**

β) Να εντοπίσετε σε ποιο ρηματικό πρόσωπο γίνεται η αφήγηση και να εξηγήσετε τη λειτουργία αυτής της αφηγηματικής τεχνικής στο διήγημα. **(μον.4)**

ΤΕΛΟΣ